

**PROPOSTA PARA O CURRÍCULO
COMO MATERIA DE LIBRE CONFIGURACIÓN
EN 2º DE ESO:
“CANTO CORAL E TÉCNICA VOCAL”**

ÍNDICE

- 1- Xustificación da proposta da materia: “Canto coral e técnica vocal” (Páx. 3-4)
- 2- Obxectivos (Páx. 5-6)
- 3- Competencias (Páx. 7-10)
- 4- Contidos (Páx. 11-12)
- 5- Criterios de avaliación (Páx. 13-14)
- 6- Estándares de aprendizaxe (Páx. 15-16)
- 7- Táboa resumo de obxectivos, contidos e criterios de avaliación (Páx. 17-24)
- 8- Metodoloxía didáctica (Páx. 25)

1- XUSTIFICACIÓN DA PROPOSTA DA MATERIA

O termo “*Coral*” refírese á dimensión simultánea da música, onde as voces forman un tecido compacto e homoxéneo. A linguaxe musical caracterízase por estar articulada en múltiples dimensións e unha delas é a posibilidade de presentar planos sonoros simultáneos, influíndo tanto en aspectos compositivos do discurso coma nos interpretativos.

Dende o punto de vista estrutural, unha composición coral é unha realización musical que pon o acento no simultáneo, que coída a personalidade propia de cada plano sonoro e que, asemade, resalta o son equilibrado do conxunto.

Dende o punto de vista interpretativo, o termo “*Coral*” emprégase para as realizacións musicais que demandan a participación dun grupo, máis ou menos amplo, que atenda a cada un dos diferentes planos sonoros que interaccionan.

A música coral implica un *proceso de escoita-resposta* baseado na interpretación, dando lugar posteriormente á musicalidade. A interpretación coral en grupo é unha proposta que a escola debe aproveitar, xa que se converte nun *elemento catalizador das relacións interpersoais*. Nese momento, a relación persoa/grupo, transforma a música coral nunha actividade enriquecedora tanto no persoal coma no musical e social, nun proxecto de acción que inflúe en múltiples aspectos en toda a súa contorna e dá sentido definitivo á materia proposta.

A adolescencia é unha idade complexa, de grandes cambios físicos e psíquicos que a voz tamén vive e sente. Cómpre un seguimento constante, un coidado e atención específicas durante o seu proceso de muda, traballando a diario, axustándoa aos novos cambios, formándoa correctamente para ter unha voz adulta saudable. A voz é a nosa esencia, parte imprescindible da nosa identidade como persoas, reflexo da nosa personalidade, das nosas emocións, o son co que o mundo nos identifica. A fortaleza da autoestima do e da adolescente comeza aquí, identificándose coa súa voz, sabendo quen é, sendo consciente de como se relaciona e como se posiciona no mundo. Todo isto debe de traballarse para mellorar e superarse cada día.

Estudios sobre o canto na adolescencia realizados no 2013 por Alfonso Elorriaga Llor ou Nuria Fernández Herranz, amosan certos paralelismos entre os seus preceptos e os realizados por Daniel Goleman na súa “*Teoría da Intelixencia Emocional*”. Así, tendo en conta as actitudes e os sentimentos, vaise determinar o xeito en que nos relacionamos, cómo entendemos o mundo, profundando ademais en habilidades coma: o **control dos impulsos**, a **autoconciencia**, a **automotivación**, a **confianza**, o **entusiasmo** ou a **empatía**, habilidades que son comúns á práctica do canto coral.

Varios estudos psicolóxicos actuais coma o de Luis Rojas Marcos, demostran que o “Canto Coral” ten unha relación directa coa consecución da **felicidade** e o aumento da **autoestima**. O feito de cantar nun coro produce na persoa unha sensación de satisfacción persoal ligada ao **altruísmo**. Tamén é un sistema pedagóxico importantísimo para realizar con éxito a destreza de **saber actuar en equipo**, imprescindible na vida cotiá e en calquera dos traballos da sociedade actual. Ademais, a interpretación musical reforza no individuo o sentimento de autoestima.

- Todas as persoas que cantan nun coro adquiren unha ferramenta que lles serve para a súa vida en xeral e o seu traballo en particular: **a disciplina**.
- Cantar nun coro escolar implica **aceptar** e **integrar** a todas as persoas independentemente do seu nivel de capacidade, axudándonos a mellorar co traballo de grupo.
- Cantar nun coro ensina a **traballar en equipo** xa que o coro funciona coma un único instrumento.
- Cantar nun coro ensina **humildade, comunidade e solidariedade**. Os logros son do conxunto, non se compite individualmente, senón que se comparte a música e contribúese ao ben común que é o canto. O valor social é incalculable.
- Cantar nun coro traballa a **concentración** e a **atención**: a/o coralista debe atender ao xesto do/da director/-a, manter os tempos de silencio, escoitar o resto das voces, buscar a xusta afinación...

Os estudos de Björn Vickhoff, do Instituto de Neurociencias e Fisioloxía da Academia Sahlgrenska, arredor dos beneficios do canto coral sobre o **ritmo cardíaco** e a resposta do **nervio vago**, conclúen que o canto coral ademais de **sincronizar os movementos musculares e as actividades neuronais** que as fan posibles nos e nas cantantes, tamén pode aplicarse ao corazón, tratando e previndo afeccións relacionadas coa alteración do ritmo cardíaco.

En conclusión, o canto coral, mellora a confianza en si mesmos/-as, o sistema inmunolóxico, a osixenación, o fluxo sanguíneo, o estado de ánimo, as relacións sociais, a memoria, o ritmo cardíaco, exercita a musculatura do corpo... e, en xeral, mellora a calidade de vida porque por un momento os e as cantantes esquecen as preocupacións e céntranse en unir os corazóns e xerar harmonía.

2- OBXECTIVOS

Ao abeiro do artigo 10 do Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29), contribuírase a desenvolver nos alumnos e nas alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación d as persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara o exercicio de ese dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

3- COMPETENCIAS

Segundo establece a lexislación vixente, as Competencias falan da necesidade de ser competente, de saber facer. As competencias serán tratadas sempre de forma transversal, posibilitando e fomentando que o proceso de ensinanza-aprendizaxe do alumnado sexa o máis completo posible.

As sete competencias son:

- 1- Comunicación lingüística (CCL)**
- 2- Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)**
- 3- Competencia dixital (CD)**
- 4- Aprender a aprender (CAA)**
- 5- Competencias sociais e cívicas (CSC)**
- 6- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)**
- 7- Conciencia e expresión culturais (CCEC)**

Esta materia de “Canto coral e técnica vocal” contribuirá ao enriquecemento e desenvolvemento destas competencias.

1- Comunicación lingüística

A materia de “Canto coral e técnica vocal” axudará ao alumnado a adquirir un novo vocabulario específico e técnico, que lle permita expresar os seus pensamentos, ideas, opinións sobre a música e os elementos que a conforman, tanto oralmente coma de forma escrita. Ademais permitiralle ao alumnado comprender textos e fomentará a lectura e o coñecemento de novas linguas.

Os descritores que se van priorizar son:

- Expresarse oralmente con corrección, tendo en conta a dicción e a vocalización das palabras.
- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao/ á interlocutor/-a...
- Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.

2- Competencia matemática e Competencias básicas en Ciencia e Tecnoloxía

O canto coral e a música utilizan un pensamento lóxico-dedutivo e a habilidade de expresar de forma clara a información recibida. Traballarase a utilización de diferentes ferramentas tecnolóxicas relacionadas coa música como pode ser o coñecemento de diferentes software e o uso de Internet.

Os descritores a traballar serán:

- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sustentable.
- Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas, comprender o que ocorre ao noso redor e responder preguntas.
- Comprender e interpretar a información presentada en formato gráfico.
- Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.

3- Competencia dixital

Permitirá o coñecemento e dominio básico do hardware e o software musical, utilizando distintos formatos de audio e técnicas de tratamento, gravación e reprodución do son como forma de traballar as interpretacións vocais que teñen lugar en clase e á vez fomentará o uso responsable da internet como medio útil de traballo.

Traballaranse os seguintes descritores da competencia:

- Elaborar e expoñer información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.

- Empregar distintas fontes para a procura de información.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.

4- Competencia de aprender a aprender

No “Canto coral e técnica vocal” a motivación e confianza axudarán a conseguir aprendizaxes máis eficaces. Ampliaranse as habilidades de expresión do alumnado, especialmente as relacionadas coa interpretación e a improvisación, tanto individual coma colectiva, e fomentarse o feito de seguir aprendendo no seu tempo de lecer.

Os descritores para esta competencia serán:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Aplicar estratexias individuais e grupais para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Avaliar de forma crítica a consecución de obxectivos de aprendizaxe.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

5- Competencias sociais e cívicas

A materia de “Canto coral e técnica vocal” require un respecto polo traballo propio e dos demais, ao que cómpre engadir unha boa actitude, aberta, cooperativa e construtiva destinada a acadar un fin común.

Traballaranse os seguintes descritores:

- Desenvolver a capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo, e para a resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer como enriquecedoras a diversidade de opinións e ideas.
- Comprender e respectar os distintos ritmos de traballo e potencialidades.

6- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

A través da materia de “Canto coral e técnica vocal” fomentárase a creatividade e a iniciativa do alumnado. Favorecerase a capacidade de pensar de forma creativa, a autoestima, a autonomía e tomarase conciencia do esforzo e a responsabilidade que supón o traballo en equipo.

Os descritores que se traballarán son os que seguen:

- Asumir responsabilidade.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Buscar obxectivos nas tarefas que se desenvolvan.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades dende coñecementos previos dun tema.
- Atopar posibilidades na contorna que outros non aprecian.
- Amosar iniciativa persoal para comezar ou promover accións novas.
- Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou os proxectos.

7- Conciencia e expresión culturais

A través desta materia, o alumnado coñecerá as nosas manifestacións culturais e musicais, traballando con distintos xéneros e estilos. Isto vailles permitir comprender, apreciar e valorar as distintas manifestacións artísticas e musicais a través do estudo, análise e interpretación das obras propostas.

Traballaranse os seguintes descritores:

- Expresar sentimentos e emocións mediante códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e mostrar gusto pola estética no ámbito cotiá.

- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.
- Amosar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.
- Valorar a interculturalidade coma unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Apreciar os valores culturais do patrimonio.

4- CONTIDOS

BLOQUE 1: TÉCNICA E HIXIENE VOCAL. BOS USOS VOCAIS

B1.1 Coñecemento dos principios da técnica vocal: respiración, articulación, resonancia e entoación.

B1.2 Coñecemento da fisioloxía do aparello fonador.

B1.3 Exercicios para unha correcta respiración, apoio e emisión da voz falada.

B1.4 A muda da voz, características da voz adolescente. A voz feminina e a voz cambiata.

B1.5 Traballo co texto: articulación, dicción e interpretación.

B1.6 Pautas para a consecución de bos hábitos vocais.

BLOQUE 2: RELAXACIÓN, QUECEMENTO E ESTIRAMENTOS CORPORAIS

- B2.1** Exercicios de quecemento, respiración e emisión. Técnicas de relaxación e estiramientos corporais. Resonancia.
- B2.2** Estiramientos de pernas, lombo e brazos.
- B2.3** Relaxación da cadeira e mandíbula.
- B2.4** Estiramientos e relaxación do pescozo.
- B2.5** Relaxación facial e resonancia cranial.
- B2.6** Resoadores corporais da voz.

BLOQUE 3: O ENSAIO CORAL

- B3.1** Coñecemento, diferenciación e interpretación dos diferentes xestos empregados na dirección coral.
- B3.2** A interpretación baseada na lectura musical, a escoita e a imitación.
- B3.3** Improvisación vocal sobre esquemas sinxelos.
- B3.4** Batido de compases de 2, 3 e 4 pulsos.
- B3.5** Ataque de compases en pulsos binarios e ternarios sobre partes fortes e débiles do pulso.
- B3.6** As pausas. Emprego do caldeirón ou fermata: ataque/pausa/final.

BLOQUE 4: REPERTORIO CORAL NA ADOLESCENCIA. INTERPRETACIÓN E CONCERTO

- B4.1** Interpretación de partituras monódicas, a canon e/ou polifónicas de diferentes períodos da historia de música.
- B4.2** Interpretación de partituras vocais de diferentes culturas, nos seus respectivos idiomas, con especial atención ao patrimonio musical galego.
- B4.3** Empaste, afinación e escoita interna.
- B4.4** Percusión corporal e/ou interpretación coreográfica como acompañamento ao canto.
- B4.5** Tarefas de xestión e organización de actividades.

B4.6 Catalogación de partituras.

BORRADOR

5- CRITERIOS DE AVALIACIÓN

BLOQUE 1: TÉCNICA E HIXIENE VOCAL. BOS USOS VOCAIS

B1.1 Identificar e diferenciar os diferentes principios da técnica vocal.

B1.2 Coñecer as diferentes partes do aparello fonador e o seu funcionamento.

B1.3 Coñecer e aplicar os diferentes tipos de respiración (clavicular, costal) con especial atención á respiración costo-diafragmático-abdominal, óptima para o canto e a fala.

B1.4 Entender e valorar a necesidade da técnica vocal na práctica do canto coral e na fala.

B1.5 Coñecer e valorar como necesarias as prácticas de bos hábitos vocais.

B1.6 Practicar de forma autónoma e dirixida exercicios para a correcta emisión na fala.

BLOQUE 2: RELAXACIÓN, QUECEMENTO E ESTIRAMENTOS CORPORAIS

B2.1 Realizar con atención e concentración os diferentes exercicios de quecemento, respiración e emisión de voz, así como as diferentes técnicas de relaxación e estiramentos corporais e resonancia propostos na clase.

B2.2 Prestar atención e estirar pernas, lombo e brazos, seguindo as indicacións achegadas na clase.

B2.3 Relaxar a cadeira e comprender a súa relación coa posible tensión da mandíbula.

B2.4 Estirar e relaxar o pescozo en diferentes posicións.

B2.5 Coñecer a importancia da completa relaxación facial para evitar tensións na voz e activar a resonancia cranial da mesma.

B2.6 Identificar, comprender e practicar os distintos resoadores corporais.

BLOQUE 3: O ENSAIO CORAL

B3.1 Interpretar pezas de diferentes estilos, épocas e procedencias, de dificultade variable, do repertorio galego e universal, por medio de partituras e/ou por imitación, atendendo ao xesto da persoa que dirixe, cunha actitude aberta e respectuosa ante a propia interpretación e a do conxunto coral.

B3.2 Gozar da interpretación e audición do canto.

B3.3 Aprender a improvisar vocalmente sobre pequenos esquemas dados.

B3.4 Recoñecer os esquemas dos compases de 2, 3 e 4 pulsos.

B3.5 Aprender a realizar entradas de conxunto sobre partes fortes e/ou débiles dos compases.

B3.6 Entender, practicar e realizar vocalmente o caldeirón ou fermata, atendendo ás indicacións de quen dirixe.

BLOQUE 4: REPERTORIO CORAL NA ADOLESCENCIA. INTERPRETACIÓN E CONCERTO

B4.1 Interpretar vocalmente algunha partitura monódica, a canon e/ou polifónica de diferentes períodos da Historia da Música.

B4.2 Interpretar con corrección os textos das pezas seleccionadas nos seus respectivos idiomas: galego, castelán, inglés, francés, alemán...

B4.3 Interpretar con concentración, afinación e sensibilidade o repertorio coral proposto.

B4.4 Crear pequenas coreografías corporais e/ou de movemento para acompañar o canto ou interpretalas individualmente.

B4.5 Coñecer e recoñecer o reparto de responsabilidades nas tarefas de xestión e organización de actividades musicais.

B4.6 Identificar recursos tecnolóxicos para a procura e catalogación de partituras.

6- ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

BLOQUE 1: TÉCNICA E HIXIENE VOCAL. BOS USOS VOCAIS

B1.1 Comprende e diferencia os diferentes elementos da técnica vocal: respiración, articulación, resonancia e entoación.

B1.2 Valora a correcta utilización do aparello fonador na fala e no canto.

B1.3 Valora e aplica a técnica vocal ao canto e á fala.

B1.4 Aмосa interese polo coñecemento da voz adolescente e os seus cambios específicos nesta idade, e realiza exercicios específicos para a correcta clasificación da súa voz nos diferentes estadios durante o proceso de muda.

B1.5 Realiza exercicios para o apoio e correcta emisión da voz falada.

B1.6 Valora o emprego correcto da respiración e entende que é imprescindible para unha correcta emisión tanto na fala como no canto.

BLOQUE 2: RELAXACIÓN, QUECEMENTO E ESTIRAMENTOS CORPORAIS

B2.1 Valora a relaxación e o quecemento da voz como condición previa para o canto e a interpretación.

B2.2 Comprende e estira as pernas, lombo e brazos, seguindo as indicacións achegadas na clase.

B2.3 Realiza os exercicios de relaxación de cadeira e/ou mandíbula.

B2.4 Identifica, comprende e realiza os estiramentos do pescozo para a súa relaxación.

B2.5 Valora e comprende a importancia da completa relaxación facial para evitar tensións na voz e activar a resonancia cranial da mesma.

B2.6 Identifica, comprende e practica os distintos resoadores corporais.

BLOQUE 3: O ENSAIO CORAL

- B3.1** Respecta os tempos de espera e silencios previos á interpretación, durante a interpretación, e o ensaio por cordas de diferentes pasaxes.
- B3.2** Interpreta con corrección, memoriza e practica pezas de diferentes estilos, épocas e/ou procedencias, mediante partituras e/ou por imitación.
- B3.3** Amosa unha actitude respectuosa, positiva, atenta e de espírito crítico á interpretación individual e do conxunto.
- B3.4** Identifica e recoñece os esquemas de compases de 2, 3 e 4 pulsos.
- B3.5** Atende e realiza entradas de conxunto sobre partes fortes e/ou débiles dos compases.
- B3.6** Entende, practica e realiza vocalmente o caldeirón ou fermata, atendendo ás indicacións de quen dirixe.

BLOQUE 4: REPERTORIO CORAL NA ADOLESCENCIA. INTERPRETACIÓN E CONCERTO

- B4.1** Amosa interese pola interpretación de conxunto e mostra atención e interpreta os xestos da dirección, respectando a interpretación do seus compañeiros e compañeiras.
- B4.2** Interpreta con corrección os textos das pezas seleccionadas de diversas culturas do mundo, atendendo especialmente ao noso patrimonio musical galego.
- B4.3** Concéntrase na interpretación, procurando unha boa afinación e empaste tanto individual coma coral.
- B4.4** Realiza pezas sinxelas e/ou pequenas frases propostas de percusión corporal e/ou de movemento.
- B4.5** Identifica o reparto de responsabilidades nas tarefas de xestión e organización de actividades musicais.
- B4.6** Coñece e recoñece algún arquivo musical con partituras catalogadas.

7- TÁBOA RESUMO DE OBXECTIVOS, CONTIDOS E CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

“CANTO CORAL E TÉCNICA VOCAL” 2º ESO (Materia de libre configuración)				
BLOQUE 1: TÉCNICA E HIXIENE VOCAL. BOS USOS VOCAIS				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMPETENCIAS CLAVE
b, g, m	B1.1 Coñecemento dos principios da técnica vocal: respiración, articulación, resonancia e entoación.	B1.1 Identificar e diferenciar os diferentes principios da técnica vocal.	CCTV 1.1.1 Comprende e diferencia os diferentes elementos da técnica vocal: respiración, articulación, resonancia e entoación.	CAA, CCEC
b, c, d, g, m	B1.2 Coñecemento da fisioloxía do aparello fonador.	B1.2 Coñecer as diferentes partes do aparello fonador e o seu funcionamento.	CCTV 1.1.2 Valora a correcta utilización do aparello fonador na fala e no canto.	CAA, CCL, CCEC, CSC
b, g, m	B1.3 Exercicios para unha correcta respiración, apoio e emisión da voz falada.	B1.3 Coñecer e aplicar os diferentes tipos de respiración (clavicular, costal) con especial atención á respiración costo- diafragmático-abdominal, óptima para o canto e a fala.	CCTV 1.1.3 Valora e aplica a técnica vocal ao canto e á fala.	CAA, CCL, CCEC

a, b, c, d, g, m	B1.4 A muda da voz, características da voz adolescente. A voz feminina e a voz <i>cambiata</i> .	B1.4 Entender e valorar a necesidade da técnica vocal na práctica do canto coral e na fala.	CCTV 1.1.4 Aмоса interese polo coñecemento da voz adolescente e os seus cambios específicos nesta idade, e realiza exercicios específicos para a correcta clasificación da súa voz nos diferentes estadios durante o proceso de muda.	CAA, CCL, CCEC
b, g, h, m	B1.5 Traballo co texto: articulación, dicción e interpretación.	B1.5 Coñecer e valorar como necesarias as prácticas de bos hábitos vocais.	CCTV 1.1.5 Realiza exercicios para o apoio e correcta emisión da voz falada.	CAA, CCL, CCEC
b, g, h, m	B 1 . 6 Pautas para a consecución de bos hábitos vocais.	B1.6 Practicar de forma autónoma e dirixida exercicios para a correcta emisión na fala.	CCTV 1.1.6 Valora o emprego correcto da respiración e entende que é imprescindible para unha correcta emisión tanto na fala como no canto.	CAA, CCL, CCEC

BLOQUE 2: RELAXACIÓN, QUECEMENTO E ESTIRAMENTOS CORPORAIS

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMPETENCIAS CLAVE
b, c, g, m	B2.1 Exercicios de queceamento, respiración e emisión. Técnicas de relaxación e estiramientos corporais. Resonancia.	B2.1 Realizar con atención e concentración os diferentes exercicios de queceamento, respiración e emisión de voz, así como as diferentes técnicas de relaxación e estiramientos corporais e resonancia propostos na clase.	CCTV 2.2.1 Valora a relaxación e o queceamento da voz como condición previa para o canto e a interpretación.	CAA, CSC, CCEC
b, g, m	B2.2 Estiramientos de pernas, lombo e brazos.	B2.2 Prestar a tención e estirar as pernas, lombo e brazos, seguindo as indicacións achegadas na clase.	CCTV 2.2.2 Comprende e estira as pernas, lombo e brazos, seguindo as indicacións achegadas na clase.	CAA, CSC, CCEC
b, d, g, m	B2.3 Relaxación da cadeira e mandíbula.	B2.3 Relaxar a cadeira e comprender a súa relación coa posible tensión da mandíbula.	CCTV 2.2.3 Realiza os exercicios de relaxación de cadeira e/ou mandíbula.	CAA, CSC, CCEC
b, c, d, g, m	B2.4 Estiramientos e relaxación do pescozo.	B2.4 Estirar e relaxar o pescozo en diferentes posicións.	CCTV 2.2.4 Identifica, comprende e realiza os estiramientos do pescozo para a súa relaxación.	CAA, CSC, CCEC
b, c, g, m	B2.5 Relaxación facial e resonancia cranial.	B2.5 Coñecer a importancia da completa relaxación facial para evitar tensións na voz e activar a resonancia cranial da mesma.	CCTV 2.2.5 Valora e comprende a importancia da completa relaxación facial para evitar tensións na voz e activar a resonancia cranial da mesma.	CAA, CSC, CCEC

b, c, g, m	B2.6 Resoadores corporais da voz.	B2.6 Identificar, compreender e praticar os distintos resoadores corporais.	CCTV 2.2.6 Identifica, comprende e practica os distintos resoadores corporais.	CAA, CSC, CCEC

BORRADOR

BLOQUE 3: O ENSAIO CORAL

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMPETENCIAS CLAVE
a, b, g, l, n,	B3.1 Coñecemento, diferenciación e interpretación dos diferentes xestos empregados na dirección coral.	B3.1 Interpretar pezas de diferentes estilos, épocas e procedencias, de dificultade variable, do repertorio galego e universal, por medio de partituras e/ou por imitación, atendendo ao xesto da persoa que dirixe, cunha actitude aberta e respectuosa ante a propia interpretación e a do conxunto coral.	CCTV 3.1.1 Respecta os tempos de espera e silencios previos á interpretación, durante a interpretación, e o ensaio por cordas de diferentes pasaxes.	CCL,CAA, CSC, CCEC, CSIEE
b, c, g, i, ñ	B3.2 A interpretación baseada na lectura musical, a escoita e a imitación.	B3.2 Gozar da interpretación e audición do canto.	CCTV 3.1.2 Interpreta con corrección, memoriza e practica pezas de diferentes estilos, épocas e/ou procedencias, mediante partituras e/ou por imitación.	CCL, CAA, CSC, CCEC
a, b, d, g, m	B3.3 Improvisación vocal sobre esquemas sinxelos.	B3.3 Aprender a improvisar vocalmente sobre pequenos esquemas dados.	CCTV 3.1.3 Aмосa unha actitude respectuosa, positiva, atenta e de espírito crítico á interpretación individual e do conxunto.	CCL, CAA, CSC
b, g, n, ñ	B3.4 Batido de compases de 2, 3 e 4 pulsos.	B3.4 Recoñecer os esquemas dos compases de 2, 3 e 4 pulsos.	CCTV 3.1.4 Identifica e recoñece os esquemas de compases de 2, 3 e 4 pulsos.	CAA, CMCCT, CCEC

b, c, d, g, n	B3.5 Ataque de compases en pulsos binarios e ternarios sobre partes fortes e débiles do pulso.	B3.5 Aprender a realizar entradas de conxunto sobre partes fortes e/ou débiles dos compases.	CCTV 3.1.5 Atende e realiza entradas de conxunto sobre partes fortes e/ou débiles dos compases.	CAA, CMCCT, CSC
a, b, d, g, n	B3.6 As pausas. Emprego do caldeirón ou fermata: ataque/pausa/final	B3.6 Entender, practicar e realizar vocalmente o caldeirón ou fermata, atendendo ás indicacións de quen dirixe.	CCTV 3.1.6 Entende, practica e realiza vocalmente o caldeirón ou fermata, atendendo ás indicacións de quen dirixe.	CAA, CSC, CCEC

BLOQUE 4: REPERTORIO CORAL NA ADOLESCENCIA. INTERPRETACIÓN E CONCERTO

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMPETENCIAS CLAVE
a, b, g, i, l, n	B4.1 Interpretación de partituras monódicas, a canon e/ou polifónicas de diferentes períodos da historia da música.	B4.1 Interpretar vocalmente algunha partitura monódica, a canon e/ou polifónica de diferentes períodos da historia da música.	CCTV 4.4.1 Amonsa interese pola interpretación de conxunto e mostra atención e interpreta os xestos da dirección, respectando a interpretación do seus compañeiros e compañeiras.	CCL, CAA, CSC, CCEC
a, b, g, h, i, n, ñ, o	B4.2 Interpretación de partituras vocais de diferentes culturas, nos seus respectivos idiomas, con especial atención ao patrimonio musical galego.	B4.2 Interpretar con corrección os textos das pezas seleccionadas nos seus respectivos idiomas: galego, castelán, inglés, francés, alemán...	CCTV 4.4.2 Interpreta con corrección os textos das pezas seleccionadas de diversas culturas do mundo, atendendo especialmente ao noso patrimonio musical galego.	CCL, CAA, CSC, CCEC
a, b, g, n	B4.3 Empaste, afinación e escoita interna.	B4.3 Interpretar con concentración, afinación e sensibilidade o repertorio coral proposto.	CCTV 4.4.3 Concéntrase na interpretación, procurando unha boa afinación e empaste tanto individual coma coral.	CCL, CAA, CSC, CCEC

b, c, g, l, m	B4.4 Percusión corporal e/ou interpretación coreográfica como acompañamento ao canto	B4.4 Crear pequenas coreografías corporais e/ou de movemento para acompañar o canto ou interpretalas individualmente.	CCTV 4.4.4 Realiza pezas sinxelas e/ou pequenas frases propostas de percusión corporal e/ou de movemento.	CAA, CSC, CCEC
a, b, g, l, n, ñ	B4.5 Tarefas de xestión e organización de actividades.	B4.5 Coñecer e recoñecer o reparto de responsabilidades nas tarefas de xestión e organización de actividades musicais.	CCTV 4.4.5 Identifica o reparto de responsabilidades nas tarefas de xestión e organización de actividades musicais.	CAA, CSC, CSIEE
a, b, g, l, n	B4.6 Catalogación de partituras.	B4.6 Identificar recursos tecnolóxicos para a procura e catalogación de partituras.	CCTV 4.4.6 Coñece e recoñece algún arquivo musical con partituras catalogadas.	CAA, CD, CSIEE, CCEC

8- METODOLOXÍA DIDÁCTICA

O punto de partida para a materia de “Canto coral e técnica vocal” é o propio alumnado, tendo moi claro que a materia pode ser cursada sen coñecemento previo e sen habilidade especial para o canto. Calquera que pode escoitar e falar pode cantar, só necesita exercitarse na estratexia de escoita e o control da respiración e da emisión.

Empregarase unha metodoloxía activa de aprendizaxe significativa baseada nos coñecementos previos do alumnado, propiciando a participación no grupo e o traballo persoal.

Traballarase a través do descubrimento da súa voz para pasar despois ao control da mesma e concluír entendendo como pode usala con corrección.

Partirase sempre dos coñecementos previos e as habilidades do alumnado para poder evolucionar dende ese punto. A metodoloxía será activa e eminentemente práctica, mesmo para a explicación de conceptos teóricos coma os tipos de agrupacións vocais ou as patoloxías vocais.

As pezas a empregar na materia sempre serán axeitadas aos diferentes timbres das voces adolescentes. Empregaranse composicións ou arranxos cun ámbito correcto para as e os cantantes. Isto último é moi importante, xa que o fin último da materia de “Canto coral e técnica vocal” é ensinar aos alumnos e ás alumnas o correcto emprego da voz na fala e no canto de conxunto, detectando se é o caso e evitando posibles patoloxías vocais.